

ФИЛМСКИ ЦЕНТАР СРБИЈЕ

Установа културе

Београд, Коче Поповића 9/III

Број: 03- 1540/1

Датум: 27.06.2023.

На основу члана 18. Закона о кинематографији, а у складу са Уредбом о критеријумима, мерилима и начину избора пројеката у култури који се финансирају и суфинансирају из буџета Републике Србије, аутономне покрајине, односно јединица локалне самоуправе, Министарство културе Србије је расписало и објавило у дневном листу *Вечерње новости* дана 12. априла 2023. године Јавни конкурс за финансирање и суфинансирање пројеката у кинематографији за 2023. годину у категорији: Суфинансирање производње домаћих дугометражних документарних филмова.

Рок за доставу пријава био је 12. мај 2023. године.

Комисија по јавном Конкурсу у категорији Суфинансирање производње домаћих краткометражних документарних филмова, именована Одлуком, Управног одбора број УО 03-645 од 03. маја 2023. године (у даљем тексту: „**Комисија**“): Милош Шкундрић - председник, Чарна Радоичић, Ненад Пирнат, Никола Лоренцин и Фети Даутовић чланови, донела је, дана 27.06.2023. године, следећи:

ПРЕДЛОГ КОМИСИЈЕ О ИЗБОРУ ПРОЈЕКТА ПО КОНКУРСУ ЗА ФИНАНСИРАЊЕ И СУФИНАНСИРАЊЕ ПРОЈЕКТА У КИНЕМАТОГРАФИЈИ ЗА 2023. ГОДИНУ У КАТЕГОРИЈИ СУФИНАНСИРАЊЕ ПРОИЗВОДЊЕ ДОМАЋИХ ДУГОМЕТРАЖНИХ ДОКУМЕНТАРНИХ ФИЛМОВА

На конкурс је укупно пријављено 30 (тридесет) пројеката.

На првој седници Комисије, одржаној 18. маја 2023 године, за председника конкурсне Комисије изабран је Милош Шкундрић и утврђен је метод рада и начин вредновања пројеката. Предочени су критеријуми за избор пројеката који су прописани Законом о кинематографији и Уредбом о критеријумима, мерилима и начину избора пројеката у култури који се финансирају и суфинансирају из буџета Републике Србије, аутономне покрајине, односно јединица локалне самоуправе и договорена динамика одржавања састанака. Одлучено је да сви чланови Комисије до следећег састанка прочитају комплетну документацију пријављених пројеката.

На другој седници Комисије, одржаној 19. јуна 2023. године, констатовано је да су сви чланови конкурсне Комисије прочитали комплетну документацију пријављених пројеката, након чега је сваки члан конкурсне Комисије представио пројекте који према његовом мишљењу испуњавају критеријуме за избор пројеката, који су прописани Законом о кинематографији и Уредбом о критеријумима, мерилима и начину избора пројеката у култури који се финансирају и суфинансирају из буџета

Републике Србије, аутономне покрајине, односно јединица локалне самоуправе, након чега су приступили формирању уже листе. Договорено је да се аутор и продуцент пројеката који су се нашли на ужој листи позову на разговор.

Након разговора одржаног 27. јуна 2023 године са кандидатима чији су се пројекти нашли на ужој листи, чланови Комисије су приступили финалном већању и усаглашавању ставова те су, руководећи се прописаним Критеријумима за избор пројеката и расположивим буџетским средствима ФЦС-а по овом конкурсном гласовима већине чланова одлучили да су се за јединствену листу пројеката који се предлажу за подршку издвојили следећи пројекти и са следећим предлогом износа на име финансијске подршке:

1. ВЕЧИТИ ВОЈНИК

Редитељ: Александар Николић

Продукција: *Set Sail Films* д.о.о

Предложени износ: 8.100.000,00 РСД

Наше време – али и сво време човековог памћења – обележено је ратовима и онима који су ко зна у чије име или за чију заставу ратове водили; боље: ратове стално и непосредно изводе. Јер, мењала су се времена, мењала и пространства где се ратовало, мењала су се и убојита – ратна средства или начин ратовања... Само је једно остајало и у ратовима трајало: то је – ВЕЧИТИ ВОЈНИК, универзални лик чије су особине и чија је личност стварана према збирним вредностима свих војника у човековом свету, преко времена и преко простора: војник за сва времена.

Намера аутора овог предлога истиче се у храбром избору да, најпре: гради општу слику војника, кроз време и простор, и да управо у трајању војника-РАТНОШЕ, нађу разлоге (и потребу) да се документарним филмом изразе и покажу нам узрок потребе да филмом одговоре на питање или тврдњу: РАТ, као вечито стање човеково. Филм тзв. пацифистичке опредељености, и филм о бесконачности ратовања, о сталном бићу војника који ратује без краја и конца, па управо тиме и открива бесмисао и сизифовски неостварљив посао, тиме и своје позвање. Тежак 'захват' уживот и – такође: у филм. На једној страни (оној мисаоној и – рећи ћу: филозофској) ауторе чека неман 'теоретисања' путем филма. А на другој (оној практичној, извођачкој) аутори су пред задатком РЕАЛИЗАЦИЈЕ ФИЛМА – пред замком посезања за АРХИВСКОМ ГРАЂОМ (како сами кажу: филм ће бити у потпуности креиран од архивских снимака из различитих сукоба у целом свету...). Веома тежак положај за ауторе који следе велику замисао и намеру да представе ВЕЧИТОГ ВОЈНИКА на специфичан начин, рекло би се: изворно документаристички (архивска грађа) начин, и одбацивања 'колорита' документарног бележења! Можда је у одбацивању документаристичке дескрипције снага одабраног поступка – поуздања у сачувани филмски запис! Пред очи нам стављају 'слике', најпре мисли и намеру:

Филм прати архетипског војника на његовом развојном путу од младог регрута до разочараног ветерана којег брутална логика рата доводи до ивице лудила. Кроз ту причу филм истражује наизглед необјашњиву зависност човечанства од рата.

Доиста смео, али и узнемирујући приступ документарцу (у време када живот ‘буја’ од ратова) уз помоћ архивске грађе и стварања лика ВЕЧИТОГ ВОЈНИКА као архетипа постојаности ратова и страдања...Замисао о ВЕЧИТОМ ВОЈНИКУ вредна пажње и ‘извршног посвећења’ филму.

2. ЛУБАРДА - НА КУЋУ ТИ ГАВРАН ПАО

Редитељ: Горан Радовановић

Продукција: Октобар филм

Предложени износ: 8.150.000,00 РСД

Широки, документарном клицом потакнут готово епски захват у време и обичаје – како се то често каже – у представљање људи и њихових дела, у филмска сведочења о минулим временима. Али, све то стаје пред још пространијом ‘сликом’ (у доживљаном и драмском, историјском и чињеничком представљању) када се појављују ликови двојице великана и – бардова наше историје – од државничке и уметничке стране, када аутор проговори о двојици земљака, и више: суседа, из истога су села – каже народ. То су – кућа до куће из села Љуботиња, надамак Цетиња: један војник, генерал-пуковник Петар Пеко Дапчевић, начелник генералштаба ЈНА, својевремено умарширао је на челу партизана и црвеноармејаца у Београд, 20. Октобра 1944. Други је у свету познат и многим наградама уважен сликар, од најбољих мајстора савремене ликовне уметности, Петар Лубарда. Расли, живели, зид до зида: размахали се у животу и живели један до другог – а то нису ни знали, ни осећали. Смрти их је зближила, иако се застали на два гробља, ипак: један близу другог. А између живота и смрти, између дела и њихове славе, стале су драматичне епохе, или генерације, нашег поратног живота. Када су многи догађаји личили на бајковите приче, а људи постајали јунаци.

О таквим, бајколиким догађањима слови предлог за филм који носи наслов ЛУБАРДА - На кућу ти гавран пао, и који укрштаним представљањима ломи време и збивања, људе и њихове ћуди, етику и естетику, добро и зло, памћење и заборав. Свакако су предлагачи овог документарног исписа о знаним Лубарди и Пеку добро сплели и заплели појаве из живота које – после много година и смрти ‘протагониста’ и даље враћају и обнављају непролазна питања о човеку и његовом образу, о делу и – недељу. Војник и уметник, Дан Победи и монументална уљана слика – готово фреска: помаљају своје гордо лице док још ‘трошне’ чињенице живота нису добиле ваљани одговор: битка за Београд једнако стоји уз – битку за сликарев атеље, Кућу легата...Добро ‘замешан’ и преплетин ‘наратив’ који од негдањег времена води ка причи о – нама од данас. Предлог који интригантно води – филмском представљању!

3. ПРА МИЛАН И РТАЊСКА БИЋА

Редитељ: Горан Саџак

Продукција: Агенција "Alertise", Милош Пушић- ПР

Предложени износ: 5.150.000,00 РСД

Пројекат дугометражног документарног филма Пра Милан и ртањска бића доноси аутентичну причу о људима који живе подно Ртња, од којих се, као главни лик издваја ексцентрични Пра Милан, песник Милан Младеновић, познат као кандидат на првим председничким изборима у Србији.

На планини за коју и сам аутор филма током рада на пројекту почиње да верује да је пирамида и простор који походе ванземаљци, Пра Милан жели да оживи напуштени хотел и направи своју задужбину. Аутентична драма која следи, одвија се пред камерама и екипа, односно аутор филма је прати у реалном времену, што даје претпоставку за један прави документарни филм, са добром карактеризацијом ликова, тематским фокусом омеђеним наративом и чврстом структуром, који су предвиђени вероватно најбоље написаним тритментом, поднетим на овом Конкурсу.

Иза овог документарног пројекта стоји продуцент и продукцијска кућа који су произвели неке од најреферентнијих наслова у домаћој кинематографији у последњих неколико година, остварили запажен успех како у земљи, тако и у иностранству, и који су уложили велика средства и енергију у нешто што би испрва могло изгледати као ризичан пројекат.

Због свега наведеног, Комисија може да поклони поверење овом пројекту и предложи га за суфинансирање од стране ФЦС.

4. ДРУГИ ПОЛ, ДРУГИ СВЕТ

Редитељка: Мила Турајлић

Продукција: *Poppy Pictures*

Предложени износ: 6.800.000,00 РСД

Филм „Други пол, други свет“ се бави првом међународном конференцијом о женама одржаној под окриљем Уједињених нација у Мексико Ситију 1975. године, из перспективе жена које су на њој учествовале. Описана у медијима као „највеће колективно освешћивање у историји“, на педесетогодишњицу овог догађаја, осврт на њен значај постаје прилика да се обнови узбудљива, разнолика и заборављена историја транснационалног организовања међу женама у последњих пола века.

Мила Турајлић, тренутно несумњиво једна од наших најпризнатијих ауторки, остаје верна своме опусу те нас поново води кроз историју откривајући сложене друштвено-политичке односе. Занимљив осврт на први „судар“ феминисткиња са Запада са „сестрама“ из Источног блока треба да нам открије шта је тај догађај променио и како се данас, након педесет година рефлектује на модерне друштвене токове. Ауторка је кроз тритмент јасно приказала да влада структуром филма, да има јасну визију којим би елементима градила нарацију, сукоб и отворила дијалог са гледаоцем. То су исто препознали и велики страни копродуценти и дистрибутери који су узели учешће у овом пројекту, што је комисији јасно приказано кроз продуцентску експликацију.

5. ФИЛМ ДАВНЕ БУДУЋНОСТИ- ЈУГОСЛОВЕНСКА КИНЕМАТОГРАФИЈА

Редитељ: Синиша Цветић

Продукција: Магична линија

Предложени износ: 1.800.000,00 РСД

Пројекат "Филм давне будућности" говори о југословенској кинематографији, кроз разговоре аутора филма, филмског редитеља и професора Дарка Бајића, са најзначајнијим филмским редитељима старије генерације. Ово је други филм по реду са овим насловом и врло једноставним и ефектним концептом у коме се сукобљавају велики филмски ствараоци и њихови карактери. Овога пута то су Лордан Зафрановић, Желимир Жилник, Слободан Шијан, Карпо Година и Бранко Балетић. Комисија сматра да је потпуно неспорно да би ФЦС требало да подржи пројекат као што је овај. Пројекат има за учеснике наше најбоље филмске ствараоце, врло референтне ауторе и продукцијску кућу која ће га реализовати. Доказано је да овакав пројекат није нарочито скуп и да је једноставно изводљив и Комисија предлаже да га ФЦС финансијски подржи.

Комисија не предлаже за подршку следеће пројекте:

Сладак живот

Редитељка: Јелена Раденовић

Продукција: Фракција- Филмска револуционарна акција

Пројекат под насловом "Сладак живот" предвиђа документарни филм о Петру Тутавцу, човеку који стоји иза рецепта за Плазма кекс.

Пројекат предвиђа да ова прича буде испричана кроз ликове његове ћерке и унуке, које одлазе на места која су од значаја за живот Петра Тутавца, од његовог рођења, до његове смрти. Као у већини биографских пројеката на овом Конкурсу, Комисија је уочила проблем који се односи на питање биографије као општег прегледа живота личности која се жели приказати, односно недостатак тематског фокуса неопходног за један документарни филм.

Са продукцијске стране, Комисија је уочила неколико битних недостатака, који се пре свега односе на питање правних односа који би могли бити спорни у реализацији овог пројекта, као и на буџет који је овога пута достављен непотпун.

Продуцентска експликација је уопштена и без конкретних одговора на питања о развоју, реализацији пројекта и његовој потоњој експлоатацији.

Пројекат поседује референтну ауторску екипу и копродуценте (у ком смислу би се могао можда појачати још неком земљом из региона), добар ентузијазам и Комисија охрабрује даље напоре на развоју овог пројекта, како би се пројекат унапредио у креативном смислу и разрешиле дилеме које га оптерећују у продукцијском.

Гун, жена које има

Редитељ: Ивица Видановић

Продукција: GROUND д.о.о

Пројекат документарног филма "Гун, жена које има" говори о животу Гун Бергман, жене Ингмара Бергмана и њеном односу са Ивом Андрићем, чија је дела она преводила на шведски језик, што је помогло да он добије Нобелову награду.

Комисија је сматрала да је ова тема, у ширем смислу, врло занимљива и пројекат је разматран и у најужем избору. Комисија је ипак нашла да се пројекат у односу на приложену документацију, као и на друге пројекте у ужем избору, овај пројекат налази у раној фази развоја. Комисија охрабрује даљи рад на развоју и унапређењу пројекта, нарочито на синопсису и тритменту, који нису дали довољно јасну представу о карактерима протагониста и најважније, природи њиховог односа који би требало да буде у средишту приче, те наративној структури и форми будућег филма.

Са продуцентске стране, у току развоја би било добро појачати пројекат копродуцентима из Шведске, Црне Горе, Босне и Херцеговине, односно Републике Српске, државама са којима овај пројекат има органску повезаност, како по питању теме, тако и по питању непосредне реализације филма, као и даљи рад на буџету, који би реалније предвиђао могућност, потребе и трошкове копродукције, поготово са државом високог продукционог капацитета као што је Шведска, као и питање употребе архивских материјала.

Буџет квалитетно предвиђа трошкове развоја, који би се могли у доброј мери покрити средствима које за ову намену издваја ФЦС и због свега наведеног, Комисија најтоплије препоручује да се овај пројекат развија и унапређује на Конкурсу за суфинансирање развоја пројеката домаћих дугометражних играних и документарних филмова, током које фазе би се завршило истраживање, написао тритмент филма, разрешиле све продукционе и креативне дилеме, које су овај пут спречиле Комисију да пројекат предложи за финансијску подршку.

Двадесет година београдског фестивала игре

Редитељка: Дора Јунг

Продукција: Заплет д.о.о

Као што сам наслов имплицира, ово је пројекат документарног филма о Београдском фестивалу игре и његовом јубилеју. Пројекат се заснива на разговорима са великим бројем еминентних светских балетских уметника, који сви афирмативно говоре о Београду и предметном Фестивалу. Управо у овоме је и рањивост овог пројекта. Пројекат и његов синопсис делују као да су прављени за промотивни филм, а не креативни документарни филм, који је предмет овог Конкурса.

Сам тритмент је врло кратак и неконзистентан. Не говори довољно и конкретно о причи будућег филма, већ само наговештава његову садржину. Док се за овај наговештај не може рећи да нема потенцијала, садржина је ипак у овој фази представљена у најопштијим цртама и Комисија из приложене документације не може стећи утисак о ликовима и њиховим

карактерима, наративној структури и начину на који би овај пројекат доприносио развоју филмског језика. У овакво представљеном формату поставља се питање циљне публике будућег филма, те даље његова привлачност за домаћу и страну публику, која би била шира од онога што се назива стручном јавности. Продуцентска експликација је такође веома уопштена, и јако мало говори о потребама пројекта, начинима да се он реализује и експлоатише, односно дође до публике. Због свега наведеног Комисија је одлучила да пружи првенство оним пројектима који су конкретније припремљени и у креативном и продукцијском смислу.

Светозар и Светозар

Редитељ: Растко Новаковић

Продукција: Срђа Вучо- Ranč production

За разлику од већине биографских пројеката на овом Конкурсу, овај пројекат не покушава да хронолошки реконструише целокупну биографију Светозара Марковића, већ, уместо тога представљањем низа сукобљених фрагмената, своје место тражи у зараћеном „царству идеја“, где Марковића посматра кроз призму одабраних кључних дилема у његовом раду, попут: улоге задруге, проблема „Велике Србије“, феминизма, руског утицаја, утопизма итд. Неспорно је да су ова питања данас и даље више него актуелна у српском друштву, и то је оно што ову причу чини савременом и релевантном. Филмски пројекат "Светозар и Светозар" замишљен је као сусрет два приступа: историјског документарца и драмске инсценације, која овде третира епоху обреновићевске Србије. Непостојање филмске архиве из периода и редитељска експликација наговештавају да ће се филмска структура градити од доминантно недокументарних елемената.

Док продукцијска експликација има добре елементе и предвиђа могући фестивалски живот будућег филма, недостаје квалитетна стратегија маркетинга и дистрибуције и конкретнији финансијски план, као и реалнији временски план реализације пројекта.

Комисија поздравља даљи развој пројекта о једном од најважнијих српских мислилаца, али овога пута ипак одлучује да првенство да пројектима око којих је имала мање дилема у креативном и продукцијском смислу. Предлажемо аутору и продуценту да овај пројекат развијају на Конкурсу за суфинансирање развоја пројекта домаћих дугометражних играних и документарних филмова Филмског центра Србије.

Или имаш или немаш

Редитељ: Градимир Николић

Продукција: НГТим Продукција д.о.о

Пројекат документарног филма "Или имаш, или немаш" у својој основи има јако занимљиву поставку о младом човеку који покушава да смрша и као у неком роуд мувију, он овај свој план спроводи вожињом бицикла од родног Ниша, преко Хрватске, Црне Горе, све до Турске и назад. Пред Комисијом се нашао солидно написани текстуални предложак, поготово у погледу покретачке мотивације главног лика. Редитељска експликација није дала одговор ни на једно од битних питања редитељске поставке овог филма, док продуцентска експликација је вероватно једна од најкраћих уопште на Конкурсу за суфинансирање документарног филма, и не даје конкретне одговоре на најбитнија питања, као што су потребе пројекта, стратегија финансирања пројекта, реализације пројекта, те његове дистрибуције и

маркетинга. Из приложеног визуелног материјала, Комисија је могла да сагледа симпатичан карактер протагонисте, али и естетику која далеко више нагиње телевизијској или интернет форми изражавања, него филмској. Стога Комисија поздравља овај шармантни пројекат али сматра да би више смисла имало развијати га као телевизијску форму, и већ у овој фази понудити телевизијским кућама у земљи и регионну и евентуално тражити финансирање на фондовима за ТВ стваралаштво.

Карлито или како сам постала злостављач паса

Редитељка: Ивана Јаношев

Продукција: This and That Productions

Пројекат филма "Карлито или како сам постала злостављач паса" прати суочавање редитељке филма са интернет злостављањем од стране Левијатана, групе која се представља као организација за заштиту животиња. Једног дана, редитељка Ивана је на улици упутила свом непослушном псу Карлиту васпитну ћушку. Овај моменат је снимљен и постављен на интернет мреже, од када на Ивану крећу сурови напади, претње, осуде, ружни коментари. Ивана се буди и схвата да је постала злостављач паса, у очима заједнице, и за њу креће јако тежак период који покушава да преброди.

Комисија констатује да је тема овог пројекта значајна јер је проблем интернет злостављања нова опасност, присутна у целом свету. У прилог пројекту говори и то да су интересовање за њега исказали и страни копродуценти и агенти продаје, да је развојни слејт продуцента на коме се налазио и овај пројекат финансијски подржан на програму МЕДИА Креативна Европа, и да је развој овог пројекта претходно подржан од стране Филмског центра Србије на Конкурсу за развој.

Приложени визуелни материјали, трејлер и почетак филма наговештавају исповедну форму и врсту видео-аутопортрета, док тритмент предвиђа касније промене у овом поступку.

Комисија је била подељеног мишљења када су у питању синопсис и тритмент филма, односно свеукупни тематски фокус, формални и садржински баланс будућег филма, тј. наративна структура, и нарочито убедљивост приложеног визуелног материјала и употреба филмског језика. Комисија се определила да у оваквој конкуренцији пројеката на Конкурсу за суфинансирање продукције, Филмском центру Србије предложи само оне пројекте око којих, првенствено у креативном аспекту, нису постојала подељена и опречна мишљења.

Моја путовања са Душком

Редитељ: Слободан Иветић

Продукција: Art&Popcorn

Као и већина биографских пројеката на овом Конкурсу, и овај пројекат покушава да сагледа и презентује целокупан живот и каријеру значајне личности. Овога пута у питању је Душко Ковачевић, чији је цео опус јако добро познат домаћој и регионалној публици.

Аутор напомиње да "будући филм неће бити само откриће непознатог Ковачевића, потврда познатог Ковачевића већ и објашњење политичких и друштвених околности у којима је Ковачевић стварао. Током последњих 50 година културу Србије и Југославије, прославио је у свету. Представа, награде, ордења, која ретко припадају живим класицима и сл. су делови експликације који говоре о разлозима и важности пројекта овог документарног филма."

Комисија је у потпуности сагласна да Душан Ковачевић по свему заслужује највиша признања, али на основу приложеног текста не налази да се пројекат бави посебном темом унутар Ковачевићеве биографије, да не нуди нешто што већ није познато о Душану Ковачевићу, нити конкретну наративну структуру која би омогућила да овај пројекат доприноси и развоју филмског језика. Пројекат има референтну ауторску екипу и предвиђа могућност хрватског копродуцента, али без конкретног решења на овој позицији још увек. Продуцентска експликација говори јако мало или недовољно о потребама овог документарног пројекта, непосредној реализацији и стратегији маркетинга и дистрибуције. Комисија препоручује да се овај пројекат развија на Конкурсу за суфинансирање развоја пројекта домаћих дугометражних играних и документарних филмова, како би се унапредио у креативном и продукционом аспекту до нивоа када би Комисија имала мање дилема око пордшке пројекту који се бави личношћу која неспорно заслужује адекватан документарни портрет.

Пеђа Нешковић

Редитељ: Иван Шијак

Продукција: Cats and Dogs Production – Јасмина Петковић ПР

Као што наслов недвосмислено сугерише, пројекат документарног филма претпоставља портрет сликара Пеђе Нешковића.

Као што је то случај са већином биографских филмова на овом Конкурсу, синопсис овог пројекта је више биографија уметника, без нарочитог тематског фокуса.

Тритмент заправо и није тритмент, не елаборира причу, нема ликова и наративне структуре, већ је у питању кратка експликација поступка. Комисија сматра да је потребно даље развијати овај пројекат, нарочито у креативном делу, написати тритмент и имати дефинитиван списак учесника, као и у продукционом делу, који би пре свега морао имати доста реалистичнији финансијски план, пре него што би га Комисија могла подржати.

У овој фази, сматрамо да је најбоље да се пројекат развија на Конкурсу за суфинансирање развоја пројекта домаћих дугометражних играних и документарних филмова Филмског центра Србије.

Дуждов кројач Франко Пупато

Редитељ: Александар Ђорђевић

Продукција: Super Star worldwide - Superstar productions

Пројекат "Дуждов кројач" посвећен је животу и раду венецијанског кројача Франка Пупата, који и даље, у својим 80-тим годинама својеручно креира одела за људе од стила.

Ово је прича о судбини једног одела које окупља фамилију, потомке венецијанског дужда и старог кројача. Комисија је пред собом имала несумњиво оригиналан пројекат који освешћује и сколошки аспект занатске производње наспрам индустријских трендова, што посебно поздравља. Анализирајући пројекат, Комисија није била сигурна да ли предложени синопсис и тритмент филма заиста одговарају предвиђеном дугометражном трајању. Комисија охрабрује сценаристу и редитеља пројекта да наставе развој синопсиса и тритмента у стандардној форми, пре свега у погледу карактеризације ликова, њихових односа и дешавања која би их илустровала, наративне структуре и филмског израза. Већи део ауторске екипе чине референтни филмски ствараоци и Комисија предлаже да се пројекат

развија испочетка на Конкурсу за суфинансирање развоја пројеката домаћих дугометражних играних и документарних филмова Филмског центра Србије, да се ангажују додатни професионални сарадници можда и на пољу сценарија и режије, како би могао да се оствари пун потенцијал овог пројекта.

Братољуб

Редитељ: Предраг Срећковић

Продукција: Love, Peace&Beauty- Предраг Срећковић ПР

Пројекат документарног филма "Братољуб" прати дугогодишњу изградњу моста на Дрини, између Љубовије и Братунца. Сам пројекат на веома занимљив начин контекстуализује овај процес и једно мало место на граници Босне и Херцеговине и Србије, у оквирима великих светских дешавања. Овај приступ наишао је на симпатије Комисије.

Са друге стране, приложени визуелни материјал није на једнак начин говорио у прилог овог пројекта и његове естетике, првенствено у погледу доприноса развоју филмског језика.

Тритмент делује застарело јер светски догађаји који прате изградњу моста, завршавају у ери америчког председника Трампа. Из продуцентске експликације је нејасно у којој фази се налази пројекат и које су његове конкретне потребе. Финансијски план предвиђа недовољно опција од којих су поред ФЦС, само аутор и општина Љубовија. У међувремену отворен је и Аудио- визуелни центар Републике Српске и Комисија препоручује да се у Републици Српској потраже могући копродуценти.

Постоји идеја о дистрибутерском и маркетиншком плану, али ипак не и сам план.

Комисија охрабрује аутора и продуцента да првенствено кроз учешће на Конкурсу за суфинансирање развоја пројеката домаћих дугометражних играних и документарних филмова Филмског центра Србије, те домаћим и иностраним радионицама фокусирају примарне задатке развоја пројекта, за који сматрамо да има потенцијала.

Абисинска мачка

Редитељ: Филип Мартиновић

Продукција: GULU GULU presenta

Пројекат "Абисинска мачка" говори о Асхи, Шпањолки етиопског порекла која живи са мужем и децом у Београду и њеној потрази за трауматичним детињством у Етиопији и изгубљеном сестром.

Филм је конципиран као доку-фикција, која за главног лика има редитељевој супругу афро-шпанског порекла и радњу која се одвија на релацији Србија, Шпанија, Етиопија. Написан је (можда и превише) разрађен синопсис и прецизан тритмент.

Пројекат је до сада добио финансијску подршку ФЦС-а за развој пројекта, и планирано је да се даље развија кроз програм МЕДИА Креативна Европа, док финансирање предвиђа и учешће шпанског копродуцента на свом националном фонду. Продуценти наводе да је пројекат у касној фази развоја, иако тек предстоје апликације на развојне фондове и пичинг форуме. Продукцијска експликација је могла бити детаљнија и конкретнија по питању потреба овог пројекта, планова развоја и реализације и нарочито дистрибуције филма, који постоји у општим

цртама, док су дилеме око питања домаћих *in-kind* улагања у овом тренутку могле бити већ разрешене.

Несумњиво, будући филм Филипа Мартиновића један је од најуникатнијих пројеката који су пријављени на овом Конкурсу и међу пројектима који су на нивоу развоја и спремности, који би омогућили да се у мањој или већој мери испуни предложени временски план, али нијансе су одлучиле да у овој конкуренцији и са расположивим средствима превагну неки други пројекти, па је Комисија Филмском центру Србије могла за суфинансирање да предложи само оне који су освојили једногласну подршку Комисије. Комисија охрабрује редитеља и продуценте да даље унапређују пројекат и пријаве га на први следећи конкурс ФЦС.

Ударна вест

Редитељ: Марко Грубић

Продукција: Тринидад д.о.о

Документарни пројекат "Ударна вест" бави се феноменологијом медија масовних комуникација с посебним фокусом на однос медија савременог друштва и страха, односно на медијски генерисану параноју и неурозу човека данас.

Комисија налази да је тема више него адекватна садашњем тренутку и да покушава да на прави начин говори о духу времена. Ипак синопсис и тритмент делују више као предлог за радио драму него за дутоментражни документарни филм, односно документарно-играни како је овај пројекат замишљен од стране аутора. Како се пројекат бави феноменом, тритмент, а нарочито редитељска експликација не успевају да одговоре на питање на који начин би овај пројекат био реализован као документарна форма у погледу филмског језика, нема карактеризације ликова нити наратива. Продуцентска експликација открива да постоји истоимена позоришна представа, што је и по мишљењу Комисије форма израза адекватнија овом пројекту. Продуцентска експликација је једна од најкраћих и најуопштенијих на Конкурсу и не одговара уопште или у довољној мери на кључна питања развоја, финансирања пројекта, реализације и дистрибуције будућег филма. Комисија је предложила за суфинансирање пројекте који су далеко више одмакли у развоју и око којих овакве дилеме нису постојале.

Како знам и умам

Редитељ: Драгољуб Елчић

Продукција: Ramonda Production

„Филм о Сави Шумановићу сликару који је славио живот а доживео сурову смрт. Био је крив само зато што је имао стваралачку жеђ и љубав у славу човјека и зато што је био геније пејсажа, актова и мртве природе“ - стоји у продуцентској пријави филма на Конкурс. Увидом у синопсис, тритмент и редитељску експликацију као и трејлер већ снимљеног кратког филма Комисија констатује да је аутор са осталим

угледним члановима своје екипе (професори Радослав Владић и Светолик Зајц) направила озбиљну и темељну структуру за филм о овом уметнику. Комисија нарочито истиче употребу оригиналне архивске грађе (архивски снимак спикера Душана Бурзе из 1939. оригинални каталози Савиних изложби, архивски снимак мајке Персиде и др.). Са друге стране, имајући у увид до сада снимљене филмове о Сави Шумановићу (документарни филм „Путеви“ Александра Петровић и ТВ драма „Сава Шумановић – комедија уметника“ Димитријевича и Миљковића по сценарију Б. Вучићевића), Комисија констатује да тритмент за документарни филм „Како знам и умам“ Драгољуба Елчића доноси нова тумачење великана Саве Шумановића. Ова тумачења иду у два правца: с једне, наративне линеране стране, доноси богат и темељан биографски хронолошки садржај, а са друге, идејне стране, доноси тумачење његовог дела са финалним ставом да, како је аутор у тритменту написао „Светлост стваралаштва тријумфује над сјенком зла“. Сматрамо да овакав став припада општем месту и да није изведено из духа модернизма којем је Сава Шумановић свим својим бићем припадао. Сматрамо да је његова унутрашња психолошка борба и његов унутрашњи свет са свим видљивим траговима болести и напада лудила (давно објављених од стране Лазара Трифуновића, највећег познаваоца дела Саве Шумановића) прави извор борбе добра и зла која се на чудесан начин рефлектовала у Савиним сликама.

Комисија констатује да је најзбудљивији део тритемента смрт сликара и саветује да се овим призорима посвети више пажње, поготово у контексту нарастајућег ревизионизма фашизма и његове локалне подваријанте: усташтва.

Такође, Комисија није убеђена да ће представљене допуне значајно променити и донети нешто више у односу на већ приказани краткометражни документарни филм „Светлости и сенке“ истог аутора.

Добро вече љубитељи филма

Редитељ: Драган Ковачевић Кузмановић

Продукција: Зоран Јанков ПР

Документарни пројекат ”Добро вече љубитељи филма” бави се личношћу Ђорђа Каћанског, новосадског музичара, потом легендарног уредника филмског програма у КЦНС.

Синопис и тритмент предвиђају два наративна тока, један који би се бавио Ђорђем у светлу рок музике, и други, у домену филма и његовог ангажмана у Културном центру. Комисија налази да су синопис и тритмент помало уопштени и неконзистентни по питању детаља, те да не одговарају на питања карактеризације ликова, наративне структуре. Редитељска експликација, као и продуцентска су веома уопштене и у малој мери адресирају најбитнија питања режије и продукције филма како је то предвиђено текстом овог Конкурса.

Комисија сматра да је пројекат неопходно развијати у креативном и продукцијском аспекту и препоручује Конкурс за суфинансирање развоја пројеката домаћих

дугометражних играних и документарних филмова као прву станицу на путу ка реализацији овог документарног филма.

Хиљаду деветстотина осамдесет осма

Редитељка: Весна Павловић

Продукција: КОРТИЗОЛ- Иконија Јефтић ПР

Пројекат ”Хиљаду деветстотина осамдесет осма” за своју тему има феномен слета, приредбе одржаване у част и за рођендан председника СФРЈ, Јосипа Броза Тита. Пројекат ће се бавити односом између меморије и историје, кроз супротстављање сећања и доживљаја аутора и учесника последњих одржаних слетова 1987. и 1988. Комисија је једногласна у оцени да приложени визуелни материјали изгледају врло квалитетно, али и да овакав феноменолошки приступ теми, уз редитељски поступак који га прати, првенствено се ослањајући на интервју са стручњацима и учесницима, наговештава телевизијску форму, пре него форму документарног филма. Тако је Комисија имала дилеме у погледу карактеризације ликова, наративне структуре, доприноса развоју филмског језика и осталих критеријума који дефинишу креативни документарни филм. Због наведеног, Комисија је одлучила да предност на овом Конкурсу да оним пројектима код којих овакве дилеме нису постојале.

Милена иза седам велова

Редитељ: Владимир Шојат

Продукција: Аими Студио д.о.о

У писменим предлошцима за рад 'жанра' *docufiction* филм, потакнут животним и сликарским делом знане и хировите уметнице МИЛЕНЕ (од пожарсвачког рода Павловића и мајке Миленине, и италијанског огранка угледних Бариллијевих – композитора и есејисте Бруна, оца Милениног) аутори и предлагачи истичу духовну, филмску и истраживачку авантуру залазака ИЗА СЕДАМ ВЕЛОВА како би тамо откривали тајну и тајанства (особеност?) ЛИЧНОСТИ загонетне сликарке и песникиње, чудовите Милене (иза седам велова).

Изазован, филмски атрактиван, те неизвестан и – кажу: упитан задатак. Писмена тј. првобитна разматрања започетог филмског наума (форме синопсиса, тритмента, сценарија) воде ауторе такође одмах (унапред) постављеном ЦИЉУ: питају се (а филмом желе да докуче одговор)

Шта се заправо крије иза тих седам велова?

У даљој писменој експликацији свог наума (више него самог процеса рада ИЗА СЕДАМ ВЕЛОВА) аутори предлажу (креативан проседе):

Филм је фокусиран на последњу фазу њеног живота, када је у Њујорку радила за *Vogue* и друге модне часописе као илустраторка, али и као костимографкиња за балет и оперу.

Одвеш богат, драматичан, сликовит – надасве: трагичан, Миленим животопис иза седам велова као да се ослобађа других (претходних) велова и остаје – поједностављен ('симплифициран' – у односу на НАМЕРЕ аутора: да се упусте у авантуру откривања ТАЈНИ МИЛЕНИНИХ, ваљда мистерија њеног живота и – ништа мање: чудоређа и мистерија која зраче са њених слика, скица, гламурозних страница модних (и – монденских) часописа. Истина, аутори предлажу (и најављују): Документарни материјал филма су писма мајци и оцу, и кроз та писма огледа се њена суптилна и преосетљива личност, разапета између сензуалности и физичке болести. Текст филма решен је искључиво кроз писма и њену поезију.

Овако вербално експлицирање дозволиће ауторима филма 'додатно', илустративно и 'дописано' представљање, као у репортажи: Оригинални текстови њених писама мајци и оцу директно нам преносе све њене животне дилеме.

У Ергели Љубичево крај Пожаревца упознајемо се са коњима и јахањем; то је била фасцинација и страст која је Милену пратила читавог живота и која је судбински одредила и његов завршетак. Школа јахања која на први поглед нема никакве везе са темом филма, али се као црвена нит протеже кроз филм пратећи рутину часова у школи; ове сцене ће касније представљати материјализацију Миленине носталгичне емоције. Деликатан и тежак (али – изазован) задатак новака у филмском истраживању (и представљању) Милене, њеног живота и сликарског дела (сетимо се узбудљивог филма о Милени који је вешто осликао Никола Стојановић)! Скидање велова и постепено откривање тајне Досијеа 'МИЛЕНА' води младе ауторе до спасоносног визуализовања, сликовитог и атрактивног ликовног представљања животних и уметничких факата и артефаката; можда је у томе спас и – коначно: откриће наслеђене ТАЈНЕ?

Потрага за Винчом други део- Ватра и земља

Редитељ: Владимир Јакшић

Продукција: Vipper Media Solutions

Као што сам наслов говори, пројекат "Потрага за Винчом други део- Ватра и Земља" је наставак већ постојећег пројекта који се бави истраживањем винчанске културе. Не треба нарочито трошити речи колико је велики значај ове теме као такве, у локалним, регионалним и светским оквирима. Док је тема крајње неспорна, сам пројекат и његова форма су евидентно потпуно телевизијска форма, каква се може видети на иностраним каналима који се баве историјом или науком. Комисија налази да је продукција заиста квалитетна и стога препоручује да се даље финансирање овога пројекта тражи код државних фондова који подржавају телевизијско стваралаштво и кроз сарадњу са домаћим и страним телевизијама или агентима продаје телевизијског садржаја. Комисија је одлучила да предност на овом Конкурсу да пројектима који су неспорно документарни филмови за биоскопско приказивање.

YUGO- Бити најгори

Редитељ: Филип Грујић

Продукција: Чарна Вучинић ПР

Пројекат "Југо - бити најгори" још једанпут у фокус доводи један од последњих масовних производа југословенске аутомобилске индустрије који је свој неславни крај доживео на иностраном тржишту.

Пројекат је замишљен као роуд-муви, у коме аутор и екипа пролазе пут Југо Америке, од Крагујевца преко Јадрана, све до пута између источне и западне обале САД. На путу преко Америке сусретаће референтне саговорнике са којима ће говорити на тему самог Југа и тему феномена "најгорег". Комисија је нашла да пројекат несумњиво поседује велики шарм и ентузијазам аутора и екипе која ће га реализовати, али је потпуно једногласна у оцени да овакав феноменолошки приступ и драматуршко - редитељски поступак који га прате, више наговештава телевизијску форму и то највероватније телевизијску серију. Комисија је тако имала дилему у погледу карактеризације ликова у синопсису и тритменту, наративне структуре и филмског језика овог пројекта. Због наведеног Комисија је одлучила да предност да оним пројектима код којих овакве дилеме нису постојале.

На пола пута до Сјенице

Редитељка: Милица Ђенић

Продукција: Big time production- Јелена Раденковић ПР

Љубав је нешто чему тежимо, за чиме трагамо, о чему читамо у литератури, слушамо у музици и гледамо у филмовима. Од детињства нам говоре како ће бити једног дана када се будемо заљубили, венчали, имали децу. Али шта ако нам се та љубав не деси? Ако је не нађемо? Или можда нисмо за њу? За усамљеност нас нико не припрема иако велики број, посебно старијих људи, пати од ње...

Комисија је одушевљена наведеном искреношћу и чврстином става ауторке, која је уједно и главна протагонисткиња филма. Такође је убеђена у убедљивост ликова и рефлексивност средине села Тврдићи негде „на пола пута до Сјенице“.

Комисија сматра да се једна сасвим приватна и маргинална прича „о печењу ракије“ величанствено претвара у универзалну хуморну трагедију о животу и усамљености која се тиче свих нас. Комисија има сумње да би овако предложена структура била довољна за дугометражни документарни филм те предлаже ауторки да на врло суптилан начин укључи свој живот у Берлину (Кројцберг, али и дух алтернативе Пренцлауерберга) да би та трагедија била убедљивија и снажнија.

Комисија је овога пута за финансирање предложила пројекте око којих је постојала једногласно мишљење и сматра да би са наведеним допунама овај пројекат требало обавезно пријавити на следећи конкурс Филмског центра Србије.

Видимо се у читуљи 2

Редитељ: Александар Кнежевић

Продукција: Nova promote д.о.о

Пројекат филма прати животне приче 4 главна актера који припадају различитим генерацијама београдских криминалаца. Аутор оригиналног филма "Видимо се у читуљи", који је један од најгледанијих домаћих документарних филмова у последњих неколико деценија, вратио се са идејом дугометражног документарног филма, који би се састојао од потпуно новог, али и до сада невиђеног старог материјала, снимљеног током 1990-тих година.

Док сама тема, претходни филм, ангажман аутора, приложени текстуални и визуелни материјали неспорно говоре у прилог овог пројекта, пројекат са продупентске стране није успео да одговори на кључна питања у домену продукције овог филма. Продупентска експликација једна је од најкраћих на овом Конкурсу и не говори о потребама пројекта, стратегији финансирања (ван ФЦС), дистрибуције и маркетинга, које би пројекат пријављен за подршку непосредној реализацији требало да има. Комисија је изразила сумње и у погледу предложеног буџета, да он не одговара у потпуности продукционом захвату и реализацији овог документарног пројекта, те да садржи и оне ставке за које је јасно специфицирано да их Филмски центар Србије не признаје. Како се финансијски план ослања у целости на подршку ФЦС-а, а коме се из више реалних разлога није могло удовољити у адекватној мери, Комисија је овога пута за подршку предложила пројекте око којих је било мање дилема и који су одабрани једногласно.

Размена или како сам преживео пубертет

Редитељ: Никола Полић

Продукција: Кино радионица

„Размена или како сам преживео пубертет” је исповедни дугометражни документарни филм, снимљен у Белгији, у интернационалном кампу, који негује различитости, окупљајући младе из европских земаља. Измештајући се из малог окружења, Никола (17) добија слободу да истражи своје границе и сними први документарцац, који ће га одвести у свет филма.... Овде ће Никола први пут искусити осећања и према дечацима, са којима не зна да се избори. До краја кампа, Никола заборавља на велике теме и почиње да преиспитује своју сексуалност...“ – стоји у синопсису за овај филм.

Увидом у трејлер снимљеног материјала, који сасвим одговара опису из тритмента, Комисији није јасно којим ће се редитељским средствима и поступцима ова првенствено лична и приватна прича уздићи на ново универзалног. Односно како ће се унутрашњи сукоб главног јунака рефлектовати у филму на остале протагонисте 14 година касније? Да ли ће се ускогрудост и неразумевање очигледно једне мале средине по питању сексуалности уздићи на један виши ниво сукоба или ће остати на релацији традиционално-модерно? Који су то ликови и на који начин ће бити

анализирани у филму су питања на које Комисија није нашла одговор у понуђеном синопсису, тритменту и редитељској експликацији.

Што се тиче финансијског плана Комисија сматра да је он веома једнодимензионалан и да се 100% ослања на средства Филмског центар Србије. Стога, Комисија предлаже да се финансијски план диверсификује и да укључи и неке друге изоре финансирања (можда неки филмски фонд у Белгији где се одвија две трећине радње филма) или нека друга алтернативна средства финансирања.

Црко Маршал или како је рокенрол уништио Југославију

Редитељ: Сали Салији – Саллини

Продукција: ZILLION FILM д.о.о

„Црко Маршал или како је рокенрол уништио Југославију“ је филм који има намеру да кроз рок музику исприча причу везану за музику, цензуру и на то како је политичка структура СФРЈ гледала на популарну културу која је у континуитету стизала са Запада и имала директан утицај на младе. Ова тема је веома занимљива, делује провокативно и доноси оригиналан поглед на популарну културу СФРЈ.

Аутор Сали Салији – Саллини даје опширан синопсис у којем се јасно наслућује идеја филма и правац којим би нарација ишла. Међутим, због изостанка класичног тритмента структура филма је нејасна. Узимајући у обзир синопсис и редитељску експликацију и како је аутор идејно поставио пројекат, Комисија није убеђена да је он адекватан за дугометражни документарни филм већ више да је за документарни серијал. Комисија је става да, у оквирима који су јој дати, пројектима додели средства што је приближније могуће ономе што су тражили. Овај пројекат у том смислу никако не би могли да испратимо јер су средства која се траже од ФЦС велика а сам финансијски план не објашњава до краја како би се овај скуп пројекат финансирао.

Повратна карта светске класе

Редитељ: Матеја Рацков

Продукција: Зеро продукција

Филм је замишљен као прва потпуна уметничка биографија једног од највећих баритона светске опере данас – образлажу аутори свој предлог за дугометражни документарцац, ево – биографског приступа лику и делу нашег уметника, Жељка Лучића. Драмски, филмску песму о цењеном баритон, разделили су у ДЕВЕТ ПЕВАЊА, што омогућује да се богати садржају групишу и прегледно издвоје у посебне целине. Међутим, као и други аутори који биографско поистовећују са документарним, и предлагачи филма ПОВРАТНА КАРТА СВЕТСКЕ КЛАСЕ остају на почетној замисли, или првобитном опредељењу да сниме – филм биографске презентације, ‘пресеченом’ да кроз живот (и песму Жељкову) доплове и одплове даље, пређу ону сценску рампу и нађу се са картама светске класе:

Хронолошки али са освртима на богату и скоро авантуристичку биографију Жељка Лучића, филм је меланж архивске грађе, сведочанстава савременика из круга породице и пријатеља, врхунских светских уметника са којима дели сцену, као и личних осврта на скоро невероватне околности... Бадава све чари и чаролије светског путника с песмом на уснама када овим ПРЕДЛОГОМ доминира фактографски приступ – биографском. Зато се у предоченом предлогу често могу назрети реконструкције попут играних опаски на свет чињеничког и документарног.

Европа, симфонија једног континента

Редитељ: Драган Ђирјанић

Продукција: Ризница српске духовности

Сам наслов филма ЕВРОПА, СИМФОНИЈА ЈЕДНОГ КОНТИНЕНТА (поднаслов: "Траговима браће Хакман, у потрази за европском идејом и идеалом") упућује на комплексност теме и њену вишеслојност. Пажљиво читајући синопсис и уместо тритмента, „Драматуршку експликацију“ која се састоји од параграфа: слоган, кратка радња, предисторија и друштвени значај подухвата, синопсис, главни биографски одељци филма, драмске нити и идеје филма, Комисија није нашла оне информације које би требао да понуди класични тритмент: наративну структуру и садржај филма. Ценећи богатство идеја (сагледавање Европе кроз призму политичких, социјалних и културолошких промена XX века са посебним акцентом на искуство геноцида итд), значај браће Хакман а нарочито Косте за српску културу, Комисија није могла ни приближно да сагледа обресе овог несумњиво узбудљивог филма који је понуђен више у колоплету идеја, теза и ауторских ставова него у наративној структури која би рефлектовала садржај и форму филма. Ценећи значај теме, амбициозност ауторског подухвата, Комисија предлаже да се продуцент пројекта поново пријави на Конкурс али са тритментом у коме ће се моћи сагледати наративна структура будућег филма.

Злочин над мишљењем

Редитељ: Симо Илић

Продукција: Research and Records д.о.о

Комисија посебно похваљује избор акедемика Михаила Ђурића за тему филма, јер је у питању један од наших највећих мислилаца, који је у тоталитарном систему, управо због свог мишљења морао да плати високу цену.

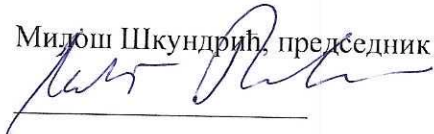
Из приложеног, већ снимљеног материјала, Комисија налази да ће будући филм бити доминантно телевизијског формата, нарочито по питању наративног поступка и филмског језика, пре него је у питању форма креативног документарног филма.

Са продуцентске стране, пројекат предвиђа велику инвестицију продуцента и одрицања аутора, који принцип не доприноси развоју професионалне документарне

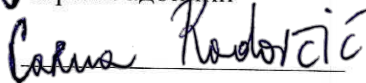
продукције у нас. Пројекат је предат у фази када се налази већ на крају свог плана реализације, по коме је снимање већ завршено и предстоји постпродукција. Све у свему, виђени материјал обећава занимљиву и важну причу за историју нашег друштва, испричану квалитетним телевизијским поступком. Комисија није могла да се усагласи око подршке овом пројекту и зато је за финансирање ФЦС-у предложила само оне пројекте који су имали једногласну подршку.

Комисија Филмског центра Србије:

Милош Шкундрић, председник Комисије

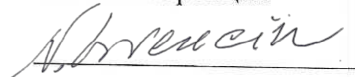
Чарна Радоић

Ненад Пирнат

Никола Лоренцин

Фети Даутовић

